

Contenta:

- Jo. Gerson. Tractatus de passionibus animae
s.l.ed.a.
Eiusdem. De modo vivendi omnium fidelium.
s.l.ed.a.
- all 1) Augustinus. De vita beata
De honestate mulierum
- Bernhardus Abbas. De honestate vite
2) { De planctu beate Marie
- 3 { Augustinus. De fuga mulierum
De continentia
De contempla mundi
- Hieronymus. Epistola ad Paulinum presbiterum.
- Augustinus. De comuni vita clericorum
- Augustinus. Epistola ad Cyrillum de magnificentiis
Hieronymi.
- 4 { Cyrillus. Epistola ad Augustinum de
miraculis Hieronymi.
- Hieronymus. Epistola ad Susannam lapsam.
" ad Eliodorum
- 5 { Augustinus Senensis. De variis loquendi
regulis sive poetarum praeceptis.
De studendi ordine
s.l.ed.a.

Hain 7677

Gersonij tractatus de passionibus animae
(1)
sermone deum (144).
Cec. nec. pcc.

a horret approximationem eius. et si ei coniungitur
dolet et tristatur. Et hec sunt sex passionēs.
tres spiritus boni simplicis et tres similiter re
spiritus mali. put inferi? docebitur. amor. concu
pia. delictio. odium. fuga. dolor. et inquietudo.

Secunda consideratio ubi ostendit quod etiam in
rebus pure naturalibus sic inuenire pas
sionem. et de variis nominibus eius.

DAssio quolibet insequitur cogniti
onem et coniunctam ut in cognitis. vel
non coniunctam ut in non cognitis. Habet
itaque quodlibet ens naturale suas
inclinaciones certas tanquam rememoratum et di
rectum ab intelligentia non errante quam deus est
Agit quippe deus omnia tanquam summum bonum sui
ipsius diffusivum. Et propter seipsum creauit omnia
tanquam finis omnium Ideo bonum quod habet rationem effi
cientis et finis ponitur a beato disponitio primum
nomen dei. Consequens est igitur quod in re quodlibet
derelinquat deus passionem que sit assimi
lacio quod vel coaptacio et conuenientia vel in
clinacio et tendentia ad ipsum secundum ordinem sue sa
pientie. in qua fecit omnia in numero pondere
et mensura. hec autem inclinacio generalis ad finem
vltimum per fines particulares et primos nominatur
appetitus et affectio naturalis. quoniam pondus
rerum. quoniam tractus seu tendentia. quoniam sedus

B-1716

LUEBECKISCHE
STADTBIBLIOTHEK

reꝝ stabile. qñqꝫ amor inſitꝫ qñqꝫ lex qñqꝫ
regula. qñqꝫ iſtinctꝫ. qñqꝫ eꝑtas natuꝝal. qñqꝫ
ſeſus nature. aut aliquo tñ vocabulo. ſꝫ res
eadẽ eſt q̃ ſepe n̄l dicit ſupadditũ ad ipaꝫ na
tura neqꝫ ut accidens neqꝫ ut habitus ſꝫ ut
ipſa natura taliter inſtituta. que ex agente
deo a omnia diſponente fortiter et ſuauiſter
habet tendẽ in talem vel in talem finem et
moueri ad illũ ſi abſit vꝫ abſens ſit n̄ impe
diatur et quieſcẽ in adepto. ¶ Dire vero con
trariũ fugere quoqꝫ. nec in illo q̃eſcere. hoc
ſomniſſe viſus eſt. Eraditus dicens omnia
fieri per licem et amicitia. ¶ Hoc quoqꝫ dixit
aristoteles enuntiãns bonum eſſe qđ oia
appetunt. Et hunc eſſe finem omniũ deum
cõfeſſus eſt qui ſolus ſic eſt in effectibilẽ
ab alio. ſic impaſſibilis ſolꝫ inuenitur. tam
paſſione perfectiua. ut eſt illuminãtio in celo
q̃ defectiua. ſic eſt dolor in corpore anima
to. ¶ Niſi forte quis abuti auſus diceret in e
manationibus diuinis. reperiri paſſionem
Sicut generationẽ filiꝫ paſſionẽ diceremꝫ
Et ſimiliter paſſiuã ſpũſſancti ſpirationem

¶ Conſideratio tertiã de paſſionibus con
ſequentibus cognitionem cõiunctam
Et hoc in cõmuni.

Passio sequens cognitiōem cōiun-
ctā recipitur in oī virtute cōgnitiā i
qua passionēs derelictē ab agēti-
bus inchoantur et terminantur in
appetitiua virtute. ita ut passio talis gñali
noīe describi possit q̄ ē inclinacō vel mot⁹
pueniēs ex cōgnitiōe et apphēsiōe alicui⁹
ut ouementis et discōueniētis pñtis et absē-
tis Et siquid motus ille q̄ quādoq̄ successi-
uus ē. qñq̄ pmanēs vel immanēs sicut est
amare. Si in quā cōsequitur ad cōgnitiōem
pure sēsiuā sic dicē passio aīalis Si vero
sequitur cōgnitiōem ipi⁹ racōis deliberāti-
vel dictātis de pñculaib; agēdis sic dī pas-
sio volūtaria vel rōlis vel conscienciosa. Si
vero seq̄tur cōgnitiōem pure intellectualem
seu mentalē in cui⁹ luīne cōgnosciūt pma
pñcipia moralia sic pōt noīari passio synde-
rīsis et mētal̄ excess⁹ ubi fit raptus et extas̄
Et ita q̄druplex gen⁹ passionū potest apd
hoīez inueniri nīliū. aīaliū. cōnatiū. intellcū
aliū. Et qm̄ apd phāntes pñcipalis s̄mo ē
de passionib; cōnatiū cōgnitiōē sēsiuā tam
in aīalib; q̄ in hoīb; eo q̄ ad illas trāsmu-
tatur corp⁹ trāsmutacōe sēibili. Et ad tñs-
mutacōes istas similit̄ ipē passioēs aliqñ
cōsequuntur. existimam⁹ p̄dncū tractatē pmo

sepatim de passionibus huiusmodi animalibus quibus
cognitis facile erit per similitudinem et coaptationem
de reliquis etiam naturalibus quam voluntariis quam intel-
lectualibus habere sermonem

Consideratio quarta quomodo tripliciter
cognoscantur passiones animales

Passiones animales cognoscuntur ex
subiecto. obiecto. et effectibus. Suum
equidem subiectum est. vis appetitiva
sensualis. quam respicit bonum temporale
periculare hoc vel illud tanquam sibi ueniens
et malum tanquam disconueniens et hoc sub ratione
commodi vel incommodi. quia ratio iusti proprie non
est ibi nec secundum eam proprie sumuntur passiones
sed magis ipse virtutes in ipsa ratione et
mente. Causatur ergo motus quidam in
appetitiva virtute consequenter ad apprehensionem
virtutis cognitione sensuales exterioris vel interioris.
Cuius obiectum est verum
simplex velut quedam actio rei cognita ad
cognoscentem. Bonum vero superaddit ueniens
sue rationem. Et quoniam bonum commodi potest considerari ab
solute sine contradictione aliquam vel consideratur nec
ut absens. nunc ut presens. nec ut arduum et difficile
atque ita proportionabiliter et malo propterea secundum
hoc diuificatur et ramificatur virtus appetitiva et
sunt passiones. Et quippe virtus appetitiua. alia

ocupisabilis. alia dicitur irascibilis. quoniam distinctio
fuitur ex obiectis. Nam vis concupiscibilis respi
cit bonum vel malum non solum ratione aliquam difficulta
tis aut arduitatis. sed quoniam multa superueniunt
nata impedire concupiscibilem in sua inclinatione
vel tendentia ad quietem circa bonum. Et in odio
fuga vel inquietudo circa malum. Hinc data est
ei tanquam impugnatrix ipsa virtus irascibilis quae ten
dit in bonum adipiscendum et malum repellendum
quod nullum in deo reperitur. Ideo nec irascibilis
habet ullam.

Consideratio quinta de numero et suffici
entia passionum a quibus passio ire non
habet contrarium.

Passionum numerus et sufficientia fui
tur tam a subiecto quam ab obiecto vis
itaque concupiscibilis vel respicit bonum
commodi absolute et sic causatur
amor vel libido quod vel est coaptatio vel inclina
tio quodammodo ad bonum commodi vel respicit illud
ut absens et sic causatur desiderium et concupiscentia
seu cupido vel cupiditas quasi satagens illud
adipiscendum. Vel respicit bonum modum ut iam adp
tum et sic causatur delectatio vel leticia vel vo
luptas. Dicendum quod est proportionaliter de tribus
aliis passionibus respectu mali seu incommodi
quale si apprehenditur absolute sic est odium

qđ est discōueniētia quedā et dispropor-
passi ad ipm malū. vel apphēdiē malū ut
absēs licet ut fūmīnēs ⁊ sic oritur fuga vel
abhoiācō ⁊ horror. Aut apphēdiē ipm ma-
lū ut iam pñs ⁊ sic orit̃ trīstītia. dolor et an-
gustia cū similibz. Et ita sex ēpi⁹ passiones
in cōcupiscibili. tres resp cū bonū. amorē. desi-
deriū ⁊ delectationē. Et tres ēsp cū mali. odiū
scilicet fugā ⁊ dolorē. Rursus ipā vis irascibi-
lis cū non respiciat bonū vel malū nisi sub
racōe difficilis ⁊ arduū ad adipiscendū vel
fugiēdum q̃le nullū est bonū vel malū ut
presens. p̃pterea manet solum in tendentia
⁊ fuga. nam quicqđ est presens vel adeptū
ut tale est cadit in rōnē cōcupiscibilis. Tē-
dit ergo vis irascibilis in solum bonum vel
malum absens tanq̃ difficile. ad optinen-
dum vel refugiendum seu depellēdum. Et
siqđem hoc fiat ēsp cū boni futuri cū fidutia
adipiscēdi. sic dī spes. Si cū diffidentia sic dī
desperacō. Si vero fiat resp cū futuri mali. et
hoc cū fidutia repellendi ⁊ oppugnādi. sic
hēmus audaciā. Si cum diffidentia sic metus
aut timor exoritur. Et vtrōbiq; fidutia vel
diffidentia potest inueniri nunc cū certitudi-
ne nunc sine certitudiē q̃uis iste passiones
certitudinem magis importare videantur

Sic ergo quatuor habemus passiones in irascibili
duas respectu boni difficilis futuri spei et de
speracione. Et duas respectu mali futuri difficilis
audaciam et metum seu timorem. **S**uperaddit
quinta passio respectu mali preteriti quam dicimus iram
cum vis irascibilis assurgit ad vindictam illate
iniurie quam iniuria apprehenditur ut lesiva prope
excellencie et inductiva minoracionis seu vilipen
dionis. **I**deo queritur vicissitudo quod a lesois
tanquam agens contra paciat ut dignum est et sic
fiat quedam equalitas et hoc apprehenditur ut
difficile et arduum. **S**ed cur hec passio non habet
contrariam. Respondemus quod virtus irascibilis sic
obfirmetur quod nullomodo satagat vel audeat
assurgere in vindictam iniurie iam illate hoc
non fit nisi duplici causa. **U**na quod malum app
henditur ut prius et inevitabile et ita cadit
sub ratione tristabilis et dolorosi nec exit rationem
occupabilis. **A**ut hoc fit quod vis irascibilis non
satagit in vindictam et ita cadit a ratione ire quod
reputat quod iniuriatus satis contra passus est
aut contra pacietur sine ulla difficultate quam
cumque placet et ita quietatur seu quiescat et
quod modo delectatur tanquam in adempta vic
toria. Et iterum spectat ad occupabilis rationem

Consideratio septa de ordine passionū
inter se et earū originatione ab invicem

Passionum aialium prima et velut
unica radix est amor seu libido
Amor quippe animalis est inclinatio
vel motus confurgens in animal
ex apprehensioe boni. et tanquam boni sibi ut po
te quod valet ad suū esse vel bene esse conservandū
Cū igitur bonū prius sit quam malū. Quia malū nō
dicitur nisi privatio boni. et hitus nō ē dubiū por
ē privatio. vñ nec aliqñ odio habetur nisi quia
alicui quod diligit apprehendit esse contrariū. Sup
est ut oēs passioēs respectu boni precedat eas quod
dicitur et de priore malū respiciunt tam in concupiscibi
bili quam irascibili. Inter eas vero quod circa bonū
versatur ut sunt. desiderium. delectatio. spes. despe
ratio. Amor quod absolute bonū respicit precedere
habet passioēs habentes pro obiectis bonū ut
absens et ut iam adeptū vel ut futurū et arduū
aut sub aliqua ratione tractata ratione. Habemus
consequenter quod vis concupiscibilis prior est ad iras
cibilem quamvis passioēs irascibiles frequenter ad
concupiscibilem terminentur ut spes et audacia ad
delectationem; si vicat desperatio et metus ad esti
mationem si vincatur cadunt Inveniemus propterea quod
oēs passioēs educuntur ad quatuor principales
duas in concupiscibili. quod sunt delectatio et dolor

Et duas in irascibili q̄ spes et metus appel
lātur. Sed et sibi generaliori cōsideracōe oēs
reducūtur ad duas secūdū duplicē rōnē scz
boni et mali. Et ille sūt delectacō et dolor. Tā
tē fit oīm ad vnā velut radicalē originem
ēductio scz ad amorē licz cōsumptio et pñci
palior passio fit delectacō consequēs hūc a
more et q̄escit i re iā adepta. āpli⁹ vero licz
amor seu libido fit p̄ma passionū. sicut tū
ip̄a cupiscibilē nomē a cupiscencia vl cu
pidie etiā secūdū fictionē poeticā dī q̄ cupi
do de⁹ amoris eius et fili⁹ veneris. Et hoc q̄
bonū absēs ē desideratū magis facit se sēiri
ceteris pibus iōe defectus et indigētie. tan
q̄ opposita iuxta se posita magis sentiātur
Similē assignare possum⁹ causā cur irasci
bilis ab ira pot⁹ q̄ a spe vl audacia noiet
Ira quippe respicit minoracōē seu vilipēsi
onē q̄ int̄ mala maxime fugiē. sicut ex ad
uerso excellētia magis appetit. Et ira appe
titur ut vite pprie aliqñ p̄ferat. quēadmo
dū introducit poeta euual⁹ rīdit visū. Et
hic est anim⁹ mortis cōtēptor et illū. Qui vi
ta bene credat emī quē queris honorem.

Cōsideracō septima q̄ passiones bruto
rum pulchre sunt et bone.

Diffusiones oēs in animalibus brutis
censēde sūt bone. et pulchre. Exem
pli grā? Audacia et aiositas in le
one et gallo. Ira in tigride et apro
Voluptas in porco. hircio et passere. Timi
ditas in lepore et oue. Fraudulētia in vulpe
Abulatio in cane. Supbia in equo. Tristitia
et melācolia in catto. Auaritia in cornice Ita
qz passionēs iste neqz male sūt et deformes
in genere moris cum desit ipis animalibus ac
bitrii libertas in q̄ fūdatiur ratio laudis seu
vituperii. Neqz turpes dici possunt a male
in genere entis quoniā ens bonum et pul
chrum ducitūtur. ppter ea tñdem habet q̄libz
res. sit substantia. sit accidēs. de bono et pul
chro quantū de ente. nec habere potest ma
lum contrarium. Amplius vero quelibet res
naturalis dirigitur in suis motibus ab intel
ligentia non errante ut dictum est iam ex
sententia phoy. cui cōformās se augustin⁹
dixit qz de⁹ sic res quas cōdidit amīnistrat
ut eas p̄rios motus agere finat vbi autē de
est error et adest rei id qd sibi est p̄rium
desit et turpitudō necesse est. **R**es passionēs
in brutis aliquando turpitudinis arguim⁹
vel horremus et odimus et expugnāmus
Respondem⁹ hoc ideo fieri qz nobis et desiderijs

nostris aduersantur inferuntq; lesionē aut
aliqua tali rōe. Monstra p̄inde q̄ videntur
esse peccata et turpitudines in natura quō
ad causam primā et finē vltimū relata pul
chra sint vidē facile est.

Consideratio octaua q̄ aiales passiones
In statu peccati plerumq; turpes et ma
le sūt in homine.

Omnēs aiales in hoib; viatorib;
sūt ut plurimū vitupabiles male
et turpes. Inueniem⁹ hoc esse ve
rū nō solū ex determinacōe fidei s;
ex naturali deducōne si p̄sperem⁹ condi
cionē et finē scdm quē hō ordit⁹ est. Homo
nāq; cū sit nature rōlis ip̄e fact⁹ est ut dis
cerneret inter bonū et malū et ut mai⁹ bonū
magis diligeret. Constat vero deū esse fū
mū bonū. Ordinatus ē igitur hō ad cognos
cendū et diligendū deū in quo stat sua iusticia
seu bonitas et gloria. Oport; q̄ ut hoc asse
tur aliqn̄ hō. alioqn̄ frustra et insipienter
ad hūc finē fuisse ordinatus supra brutale
naturā. Ex hac radice veritatis phice seq̄tur
q̄ hō debet sūmū bonū sūme diligere. Et
magis q̄ pua bona aut q̄ mala. Debetq;
ad opacōnes p̄is sue principalē q̄ est racō
magis inclīnari. q̄ ad illas corporis. debet

quanto erit iustior iustitia morali vel nullo
mō vel min⁹ affligi debz scdm portioēz supi
orem ⁊ dimiorē ac liberā dirigē inferiorē et ei
libē et sine contradicōe dñari debz habē cor
pus suū tanq̃ instrumentū forme ratioi im
mōrle scz nec impediēs s̃ adiuuās rationez
ac min⁹ indigens q̃ corpora inferiorū nāz
sed oīm istorū ac similiū videm⁹ in hoībus
contrariū ppter passioēs corporis q̃ trahunt
aiāz ad delectacōes sordidas ⁊ malas tra
hūt i errores ⁊ supsticōsas isamias. trahūt
magis ad opacōes corporis q̃ ad opacōes
vītuosas. trahūt ad obligacōem. ignoratiā
et inquietudinē. trahūt ad afflictioēs et re
belliones ad penā ⁊ mortem pl⁹ q̃ i brutis
⁊ in iustis sepe pl⁹ q̃ in iniustis. **Q**uid sup
est nisi cōducere tales passioēs eē extra rēm
at debitū ordinem nature p̃mitus institute
Hic autē ordo aliter peruerū non potuit et
potest q̃ ex culpa libere ppetrata per ingra
titudinem contra deum. sicut vidit qui de plo
rans dicebat. homo cum in honore esset ac
Sed heu iam non similis. sed deterior ⁊ tur
pior. **S**unt igitur passiones hui⁹ mōi vitu
perabiles quia tollunt obedientiam. **S**unt
⁊ male et turpes tanq̃ priuantes in homi
ne ex vicōsa radice modū. spēm et ordinem

Preueniunt quippe iudiciū ratiōis qđ opte
ret subsequi. turbāt. ligant. atq; tirānizant
dominiū rōnis. Ita ut nimis sentiat homo
illā sētēciā. **C**orpus qđ corrūpitur aggruat
animā. Et illud iugum graue sup filios ade
demq; multū phoz expiētia a rōne diuicti
ofessi sunt hanc corrupcōnē licet ad vnā
causam nequaq; puenerit. Tandē ex hīs
radicib; que multiplicius extēdi potuerāt
necitas oritur recreacōis humane per me
diatōrē xpm deū et hoīez. **A**lio qñ finis huā
ne creatōis in nihilū corruisset p tō spē
qz nō ad gloriā sue viuificacōis a felicitōis
s; ad penā eterne dānacōis tota deuenisset
qđ sapientie diuine sueq; potētie et bonita
ti. neq; decens neq; racōnabile est ascribē
deus quippe et natuā nihil faciūt frustra
hic ortum habuit illa exclamacō pphetica
Nūquid enī vane constituisti oēs filios homi
nū dās intelligi q nequaq;. **P**otentur tñ
pro hīs que dictat sequens consideracō.

Consideracō nona q in statu innocētie
fuisent aiales passiones honeste et bo
ne vbi etiā oñditur qñ sunt bone et qñ
non in statu culpe.

Passiones aiales pro statu nature
institute fuissent pulcherrime. **H**uius
ratio est quia nulla preuenisset
iudiciū rationis sed ad obsequiū
et nutū eius vel surrexisset vel quiesceret. **S**ic
in cristo neque dolorē neque concupiscētiā neque
desideriū neque spem aut metū inuenire eāt
aut aliam passionis cuiuscūque similitudinē
nisi subsequēter ad imperiū et dictamē ra
tionis. Porro quilibet homo quāto amplius
profecit in virtutibus moralib⁹ atque gra
tuitis tanto reformabitur ordo iste in eo ut
passiones non preueniāt aut obuiāt iudi
ciū rationis sed potius ad eius iussionē mode
rentur. **H**inc ortū est diuinū illud aristotelis
verbū. quod in virtuoso oia consonant rationi
Si tamē in hominibus est inueniē talem prius
quod corpus mortale hoc et corruptibile indu
erit i corruptibilitatē et immortalitatē et ab
scripta fuit mors in uictoria. **S**ic fortassis e
leuā naturā huānā voluerūt ipsi stoici dū
dixerūt quod virtutes sūt impassibilitates nō
uti quod virtuosus nō sentiret aut pateret ali
oquin lapidib⁹ eēt paēs sicut quod passioēs quā
lib⁹ preuenit virtuosus nec furripit aliq̃ velut ef
frenis atque tyrānisans rōē. **S**ed stat⁹ tal⁹ ut
eā facili⁹ acq̃rēt quod pulchre et cito describit

Epicurei aut q̄ naturā humanā in bestialē
detorq̄bāt nec aliqd̄ porro meli⁹ aut dīni⁹
ponebāt in hōie. dixerūt osequēter passioēs
oēs esse pulchras et optimas. Ita enim de
bestijs iā dixi⁹. Ceterū aristoteles q̄si mediū
iter p̄gens negauit passiones oēs bonas
esse q̄ multe p̄ueniūt et impediūt racōem
negauit nihilomin⁹ oēs iudicandas esse
malas et turpes. eas videlicet q̄ rōe regerēt
Puto q̄ ex istis facile est elicē regulā gñā
lē de morali bonitate. vel malicia passionū
Dū enī passiones regi debēt rōe nec regunt
ille tūc indicāde fūt aut criminalis ā venia
liter male. **P**ā sēualitas in hōie p̄cipat de
volūtario in hoc q̄ ordinata ē audire rōem
quā dū rennuit audire peccat et turpis est
Bruta vero nullā cū hoc mō hñt cū rōe collī
gātā nec ordinata est eoz brutalitas ob
t̄pare rōi diūte quā non habent. **S**z oritur
difficultas de pueris et fatuis non hñtib⁹
vsū rōis p̄mit⁹ institute. intātū fūt sui mo
tus illi passionales turpes nō hñtes modū
speciē l̄ ordinē qualem huāne natūe postu
lās; integritas. ita ut v̄z sit in h̄c cōsidera
cōnez q̄ neō v̄mēs est sine peccō sup̄ terraz
etiā infans v̄m⁹ dici. **S**olus x̄ps post peccm
p̄m hōis sicut habuit innocētiā originalez

hic in solo regno aie sue seruata est iugit ab
instanti sue conceptis talis obedientia sensu
litas ad rationem quam per maria nature institutio
in homine plantauit. Et tale neque in virgine
maria. neque in iohanne baptista dum infantes
essent inuenire erat. quoniam hec destitutio
nature neque imputaret tunc rationi ad culpam
actuale vel mortale vel veniale apud eos si
cut nec apud nos dum infantes sumus et dum non
habet ratio liberum usum suum absque omni precedenti
culpa actualiter nostra. Secus ubi culpa nostra
in causa est. nullo modo essent hic attendenda mul
ta circa rationem statim innocentie et circa liberum
donum quod habuimus rationem pro omni tempore super sensuali
tate tam in pueritia quam in senio tam motibus potest
tatem naturalium cuiusmodi sunt nutritia et vegetatia
et generatia quam sensitiua sic sunt ymaginaria et
fantastica et exteriores quique potestis de quibus
non est hic dicendum per singula Sicut nec qualem
donum in istis philosophos fuerint habituri

Consideratio decima de duplici origine passio
num animalium quod scilicet est exterior sensibile et interi

Passionum animalium et ratio vel spiritus
generalis origo duplex inuenit
Proueniunt enim frequenter ex sensibi
libus exterioribus agentibus in ipsos
sensum ut in visu auditu gustu tactu et olfactu

Et hic modus in hoīe est velut ab inferiori
Proveniūt nihilomin⁹ velut a superiori dū
spirit⁹ rōnalis actus hac l' illa agnitiōe
ex cōsequētī volitiōe vel noliōe impat mē
bris inferioribus mouens ea quēadmodū
xp̄s horribilē mortis apphēsiōē immisit a
rōe in sēfualitatē. **T**alis enī colligacō iun
git portione sensuale ad portione rōnalem
sic q' vicissim actus vni⁹ redūdat in alterā.
Quāuis in nō virtuosīs tract⁹ sēfualitatis
fit fortior et ita fortior q' nō est in ptāte rōis
non tāgi irruētib⁹ p̄mis passionū motib⁹
lic; sub ea fit ille appetit⁹ a dñetur eius tali
ter q' nequit ab inuita rōe cōsensu extorq̄re
Secus in p̄fecte virtuosīs. secus in beatis. sec⁹
in xp̄o. secus p̄terea in statu p̄malo. de quo
p̄babile est scire q' nūq' nisi dēsup impan
te rāōe potuiss; qd cūq' sensibile forinsecus
agē i sens⁹. **A**lio qñ vix haberi pōt exit⁹ qñ
necē sit cōcedere deceptiōes a errores potuisse
cōtingere p̄ illo statu a passioēs de necitate
p̄uenisse rōnem. **E**xpediant autē se leuiter
qui sentiūt ut dixim⁹ sane modo nūc apud
naturam destitutā cōtrario quādo necesse ē
ut oīs nostra cognitiō incipiat a sensu dēor
sum. **T**ūc autē dēfurfum semp dēscendit.

Consideracō vnde cōcordās stoicos
cū paripatheticis in posicōe passionum
in spiritu interiori racōnali.

Passiones suas suo modo dicēdus
est habē spūs nē racōnalis Siste
et rō seu volūtas. p̄supponēda sūt
hic oīa que de distinctiōe spūs et
rōis ⁊ sēsualitatis tradiderūt doctōes sacri
non discrepātes i hoc a p̄his eleuatis. de q̄
bus i alio loco tractauim⁹ dū sciām de the
ologia mīstica vtraq; declarā tam specula
tiue q̄ p̄actice conati sum⁹. Et q̄ntū patitur
p̄ns breuitas dicim⁹ iuxta iā nōta q̄ sic ad
cōgnicōez sensuale natus est sequi quidam
motus ad p̄secucōez v̄l fugā dū app̄hendi
tur aliqd vel tanq̄ cōueniēs l̄ discōueniēs
Sic suo mō nata ē sequi quedā affectio lon
ge tamē purior ad cōgnicōez spūs i luce pu
re intelligētie a fantasmatib; denudate dū
se ad lumē eternū desup ouerūt q̄si ad specu
lū quoddā eternitatis ⁊ ad mōtes eternos
a quibus mīabiliter illuiat deus. voluntas
similiter dum insequitur cōgnicōez racōnis
quasi mediam inter lumen spiritus ⁊ cōgni
tionem sensus habet in se motus passiona
les suo modo. quī tamen non alterant. per
se ⁊ immediate corpus quia nec sūt orgāo

mediāte corporeo quemadmodū passiōes
sensuales oriuntur quāz affectus varii sunt in
corpore ut ad leticiā sequitur dilataciō cordis
ad tristitiā restrictio. ad iram supercalēfactio
ad timorem frigidēfactio. et ita de reliquis. **Vn**
cor in gaudio paulatim dilatat. et maxime ad
interiora propter quod moueri dicitur a medicis ver
sus pectus. **In** tristitia vero paulatim contra
se ad interiora et maxime versus dorsum. **In**
ira vero subito versus pectus. **In** timore vero
mouetur ad oppositum subito. **In** verecundia
subito ad utrumque. **In** angustia vero paulatim
Et ita non ponunt medici nisi sex passiōes in
sex modos alterandi cor ipsum. **Ad**uertat
autem studiosus diligenter hanc de passiōibus
distinctionem. quoniam multa videtur in sapientes
valere. de modo ponendi et negandi passiones
nisi concordare eos ista consideratio siue distin
ctio. **Pos**uerunt stoici passiones non cadere
in sapientem put. propterea improbat ex sacris
litteris **Aristoteles** similiter eis passionibus ab experi
entia sumptas. et tradidit. **Sed** intelligamus
quod in re sentiunt. et eos statim ueniēte videbi
mus. **Concedunt** stoici gaudium sapienti. leti
ciam tollunt tamquam vanum aliquod et ludicrum nec
seuerum **Concedunt** et sapienti amorem virtutum
et odium vitiorum et spem bonam. Et fugam vel hor

rore in honestatis. Alioqñ nullū in sapiēte
pl⁹ q̃ i lapide virtutis locū inquit. Negāt
tamē in sapiēte timorē. misericordiā. dilcō
nem. irā. tanq̃ egritudines a morbos animi
pestiferos sicut noīat cīcero i de tustulanis
Sic sēire visus est boetius dū has quatuor
passioēs abitiendas i inquisicōe veritatis
mecte iubet. Tu quoq; si vis luie clarior
nere vix. tramitere recto. carpe callē. gaudia
pelle. pelle timorē. nec dolor assit. Spemq; fu
gato. nubila mens est vinctaq; frenis. hec
vbi regnāt. Quis tamē existimauit boetiū
vel alterū sapientē negauisse qñ plures et
varij sunt aīarum nostrarū ad virtutes a ad
vitia spūales affectus. Ecce q̃ dīa negacōis
a cōcessiois passionū inter p̃hos magis ex
noīe q̃ ex rependere videt. Cū vero sit cōside
racō nrā q̃ passioēs suas suo mō dicend⁹ ē
hrē spūs rōnalis. Siliē et rō seu voluntas
apportōbiliē ad appetitū sensitiuū dēnt tam

Consideratio duodecima quomō noīa
passionū sēfus trāferūtur ad passionēs
mentis et spūs. Et de differētia earū

Passioēs spūales magis attenden
de sunt aīe ad deuocōnem vocare
quam sensuales ut illas adipiscā
te scdm etiā eas affici mereatur

Si enī deuotō est sicut est eleuatō mentis ī
deū per piū et huilem affectū utiq; iā affectus
ille nō est intelligēdus eē solum sēfualis q̄
frequēter non est ī nrā ptāte nec respiciat
iustū ut iustū est. nec est solius voluntatis
insequentis cōgnicōnez. porcōis inferioris
īpī⁹ racōis aspiciētis fantasmata lic; absq;
fāasmate nō sit. qm̄ hoc nōdū ē pfectōz q̄
p cōsuetudine exēcitacōis hnt sēfus spūales
infitos ī apice supioris porcōis īpī⁹ rōis. q̄
porcō legibus eternis innitit ī luie pure
intelligētie īmpm̄te loco ⁊ temp̄i. Et quo
niā noīm grādis est sepe penuria. quoz m̄
hilomin⁹ institucō libeā est. Tūsseram⁹
deinceps noīa passionū aīaliū. de q̄b⁹ phi
tractauerūt ad affectiōēs hmoi spūales q̄
les hab; aīa dū cōtēplans deū amat ip̄sū ut
totū amabile. cupiscit ip̄m ut totū desideā
bile fruiat ⁊ quietatur ⁊ delectat ī eo ut
ī toto bono utrūq; iam adeptā. Odit xpo
quicquid ab hoc toto amabili. toto desideā
bili. toto delectabili. separe pōt. Vnde illud sibi
vehementissimū odiū ad peccā. honoz ⁊ abho
miatio. ⁊ fuga ⁊ detestacō si videant īstaē
Dolor aut acerbissim⁹ et inquietudo molesti
ua. si forsā affuerit. Vnde p̄terea spes ingēs
dū cōsiderat magnificētissimā ⁊ mūificētissimā

dei liberalitatē re promittē eterna audacia
rursus magnanimis in aggrediēdo gūdia
ppter deum zelus quoq; diuini cultus et ho
nois. Desperacō autē in viribus pphs vl
de viribus pphs. ut ex cōsideracōe tantoz
discriminū a dinoy iudicoy in scrutabiliū
metus ingens. Ecce habem⁹ i spū passioēs
vndecim pncipales amorē. cupiam. delectā
tionē. odiū. fugā. tristitiā. spem. desperacōez
audaciā. metū. irā. vel zelū. Et ut ad vnū di
cam⁹ et drām ppiā assignem⁹. passiones
aiales ut tales sūt versantē circa rationem
comodi vel incōmodi. Spūales vero ad iōez
solus iusti vel iniusti respiciunt

¶ Consideracō teritiadecia in q̄ p figurā
ōndit quō passioēs causate ex cōsi
deracōe dinoy iudicoy sint iugit cō

Passioēs spūales templane
habentes originē ex cōsiderationē
pura et lucida iudicoy diuinoy
quo ad bonos a reprobos habēte
sūt iugit apud deuotos tanq̄ centz aliq;⁹
vel cardo vel axis vel sydus immobile itce
volubiles alias qualescūq; a vnde cūq; fur
reperit passiones. Puto q̄ passioēs hmōi
spūales habuerat q̄ dixit. Dñe añ te oē desi
deriū meū. Et rursus. Oculi mei sēp ad dñm

Pro cuius intellectu placeat vñ mañduatõe
grossa figurali. **C**õstituam⁹ nauū in medio
mari ordinem⁹ eam. ⁊ armem⁹. tāxib⁹ q̃
instrumētis oībus req̃sitis. sit in medio na
uis. malus erect⁹. portās velū expansū. ad
vētoꝝ suscepcoe. sit in fūmitate mali rectoꝝ
navis ita collocatus q̃ pōt quāq̃ versū. sur
sū ⁊ deorsū. dextroꝝsū. ⁊ sinistroꝝsū. ante et
retro. p̃spicē sibi de oībus. ita ut neq̃ fluctu
ose elacōes maris. neq̃ caligēs nebulose
neq̃ vndaz asphoēs. neq̃ extēsiōēs. neq̃
distēsiōes veli. p̃ varietate ventoz. neq̃
ocursus ⁊ occurfus nautaz seu remigatiū
seu nauū regētū. valeat obstaē. quomin⁹
inspiciat oīa. q̃ vidēda decreuerit. **T**alis rec
tor q̃ si feratur nūc **h**ac. nūc illac. p̃ hāc na
m. si circūsonātes etiā varias mutacōes p̃
dctās p̃p̃ti cōpelliē. n̄lomin⁹ libez semp h̄z
p̃sp̃ctū ad immobilez celi plagā quā polū
noīam⁹. **P**etorquet insup oculos si et dum
placuerit p̃ oēz circūquaq̃ in infimis egio
nē. **E**xistima talē debere eē spm̄ in nauicula
corporis q̃lis tibi descript⁹ est rector navis
Ascēdat ip̃e oportz arcē seu speculā synderis
quā appellavit m̄stice p̃pha. montem dñi
paulus celū terciū. **J**oh̄es eē in spū. p̃spici
at ex illa specula tanquā ex fūmitate. mali

Stabilē celi arem q̄ deus est. qui se3 stabilis
manens dat cūda moueri. videbis q̄ spūs
iste poterit āngere ventos passionū vari
atū tanq̄ ex duodecim p̄tib9 et plagis du
centū originē. **A** deo. a bono angelo. a malo
a celo. ab innata cōplexione. ab actōe q̄lita
tū p̄maz. ab actione q̄lita tū sc̄daz. ab yma
ginatia virtute. a spū. a racōe. ab habitib9
acquisitis vel innatis. Tandē a varia obia
tiōe seu cōfiguracōe causaz p̄d cāz. sup q̄b9
oib9 cōsiderā8 aliq̄d estimam9 p̄ singula

Consideratio quartadecima q̄ passiones
spirituales causantur a deo mediate et
immediate.

Passiones spūales originari a deo
tam mediate q̄ immediate faten
dum est. **S**i omnis sapientia a do
mino deo est. et sapientia dicitur
a sapōē sc̄dm nomē suū. **S**i preterea gratiā
virtutes et dona infundi supnaturaliter a
deo nemo fidelis ambigit. **S**i rursus virtus
sacramentoz attingit saltim ministeriale
in spiritum. **S**i deniq9 multi sint tractus dei
amozosi quales orabat aīa sancta i cāticis
Trahe me inquit post te currem9 in odore
vngentoz tuoz. Et hec oia atq9 filia cū sint
passioēs ip̄9 spūs l̄ causent eas q̄d sup̄ est

nisi ut fateamur deū agē passioēs in spiritū
usq; adeo q; iūbilet et exultet spūs in deo
salutari suo. **A**mpli⁹ si naturā quūq; sensuū
spiritualiū pspiciū⁹. q; suā hñt similitudi
nē ad sēs corpales. **I**nuemem⁹ q; deus est
īpi auditui spūali armonia sonorissia. a īpi
visui lux splēdidissia. a īpi gustui sapor dul
cissim⁹. a īpi olfactui odor suauissim⁹. a īpi
tactui āplex⁹ iotūdissim⁹. **P**orro sel lo
cutus est d⁹ p scripturā suā sacra. q; q̄uis
a idipsum non repetat semp per singulos ut
dicit iob **R**epetit tam apperiendo sēsum ut
intelligatur hmoi scripturē **R**epetit q; idu
ēdo mētē v̄tute ex alto **R**epetit inclinādo. in
spirādo. alliciēdo. illuādo. sta. **ē**do ut
nō solū intelligatur. s; impleatur a amenē
Puto sic affici postulabat q; dixit. **C**oncupi
uit aia mea de ius. tu. in oī tpe. **C**ui⁹ rationē
vnā reddit **Q**uia testiōia inq̄t tua medita
tio mea est. a cōsiliū meū iustificacōes tue
Bonū certe. securūq; cōsiliū. iustificacōes
dñi quas scripturā sac tradit. qd cōsiliū q;
deserit. volens inniti p̄prie vel aliene prudē
tie huāne. volēs preterea seq̄ desideria cord
sui a ire in adinuencōib; suis ut tātē a sal
latur inter tot varietates affectuū videlicet
orientium necesse est. prout infra docebitur

Consideratio quintadecima q̄ passioēs
spūales quāq; causant a bono angelo
Et de modo causandi

Passioēs spūales ab āgelo dei bo
no frequēter immiti credendum
est. Nolo quisq; expectet ut nunc
peractem⁹ studiose modos q̄bus
angelicus spūs copulari potest ad huānū
illustīdo ipm. afficiendo. mouēdo. et docēdo
Persecutacōe quippe & quificō fit a doctoib⁹
scribentibus sup secūis sentētiar. scatemur
itaq; q̄ angel⁹ nō illabitur in spm nostrū
qm hoc ipm soli⁹ dei ppriū est qui ita spm
nēm sol⁹ potest dnānt possidere. fortit at;
suauit ut sepe motōm at; viuificatiōi spūs
noster obediat vltro. Et sic vltro tamē. ut
non habeat phas obniti. Et hūc ingressum
dei dnātūū noiam⁹ illapsum. Sūt nōm⁹
ali⁹ modi quibus angelus bonus agit in
spiritum nostz. Vnus est p applicacōnem
immediatā sue substātie & virtutis ad spm
Non quidē naturali ordīne pro statu pntis
miserie. sed dispēsatione supnāli. scēa autē
applicacōe tli. cū angel⁹ sit sbstātia luiofissi
ma. virtuosissā ac benīgissā q̄s negauerit
quā alliciat & quodmō trahat spūs nē ab
hōmōi luiofa & benīg & suauē olentē virtute

tanq̃ si ferrū trahat a magnete vel appeti-
tus ab obiecto placidissimō a cūemētissimo
moueat. presertim si fuerit spūs noster pu-
rus. castus. integer et sanus. sine discrasia
febrili corrupciōis viciōse. sine interposiciōe
sordidarū cogitaciōnū cū desiderijs turpibz
et sedis. **P**orro sicut ymaginati sunt phan-
tes q̃ actiōes celi corporel p̃ oēs orbē stella-
rū a planetarum a p̃ oia zodiaci signa for-
māt corp⁹ huānū influūtq̃ a impmūt i ipsū
cathena cōe q̃dam indissolubili. **P**ropor-
tionali similitudinē dicē possu⁹ q̃ ex dispēsa-
ciōe dei gēuita. quelitet celestis perarchia. a
fūmo usq̃ deorsum per oēs iūcturā spūalem
inflūere habz in huānū spm̃. quilibz āgel⁹
suo mō mediate l̃ immediate. **S**ic seraphi
inflammāt. cherubi illustrat. troni stabili-
unt. **E**t hoc scdm̃ tres vires aīe affectiuā. l̃
intellectiuā a executiuā. Et scdm̃ tres eius
portiones supiorē. infeliorē a infimā sēfualē
Vñ a appropaci⁹ p̃a ierarchia mouere d̃
porciōez supiorē aīe q̃ r̃spicit p̃ma p̃ncipia.
secūda portione infeliorē q̃ respiciūt cōduso-
nes g̃nales. Et terciā portionez sēfualē q̃
ad singularia magis dilabitur. **N**uisquis p̃-
terea studiōse recogitauerit ea q̃ tangere
supficialiter intēdīm⁹ de caus̃ naturalibus

passionū aialium per quas dispositur vel in
disponitur spūs ad passiones spūales. aiad
ueritat quātū dñūm habeat bonus angel⁹
ad inducēdū saltim dispositiōe hōs vel illos
spūales affectus disponēdo vl immutando
sensus corpales tā interiores q̄ exteriores
qui sūt organice potētie. et hoc varijs moīs
a pene infinitis. iux̄ variatōnē applicatōnū
multipliciū hui⁹ vel illius cause corporalis
Verū de hīs non est hic dicēdū p singula

Cōfideātio sextadecima quomodo mal⁹

angel⁹ causat passioēs spūales deo per

Passioēs spūales per tur mitterē
bantur crebro ab immissionibus
per angelos malos factis possunt
quidam angeli mali quātum dei
providētia permiserit agere similia multa
ad angelos bonos tam ob subtilitatem vi
goremq; substantie sue q̄ ob perspicuitatē
naturalis ingenij. q̄ propter expientiarum
diuturnitatem nunc in naturalibus actio
nibus sursum et deorsum in celo et in terra
Nunc in opacōnibus miāculosis angeloz
et oīm spiritūū beatorum q̄uis errent fre
quenter. Excecat eos malitia amēs. supbia
furiens. sine lege et ordīe liuor insaniens
Excecat eos iustum dei iudiciū illudens eis

et puerissimōs eorū conat⁹ aduersus elcōs
suos ouertat in vñū sue bonitatis. **T**ñsfigu
rat se angel⁹ sathane i angelū lucis sicut
tradit aplūs. qđ fieri sic pōt vno mō intelli
gi. ut ipē mal⁹ cēlet innatā malitiā a horri
ficos affect⁹ suos fingēdo se placitū pulc⁹
et benignū ad exemplar bonorū angelorū
Imitādo preterea doctrinas a obfuaōes
eorū de beatorū spiritū i amore castitatis a
virtutū tā ut seducāt facili⁹ qđ venerētur. a
colant sicut de⁹. **P**ā ppter quid aliud inue
nim⁹ in supsticiōib⁹ magicis. fieri churifica
tiones a oīones deuotas a ieiunia petūt qđ
fieri ministeria p pueros innocētes nisi ut
efficacius fallat a colat sicut deus. **D**emq;
quantas habeāt efficācias ad imutacōes
corpis actiones iste malignorū spirituum.
scripturā sacra docet de magis pharaonis a
alibi a rō certa deducit pccō cesso qđ demoēs
aliq̄ sint adūsus quos nobis ē colluctacō
sicut tradit aplūs. Et idipfū a sancti p̄es
multis sup̄ numez argumētis exp̄i sunt
Cōsideracō decimaseptima quomō pas
sioēs spūales a celo dispositiue causant⁹
a a qualitātib⁹ secūdis a celesti influxu
a p̄macū actione qualitātū causatis.

Passionēs spūituales immittūtur a
celo mediate tamē et solūmō dis
posiē. similiē a q̄litaib⁹ secūdis
cōsequētib⁹ celestes influus et
p̄marū qualitātū adōnes. longus eēt hic
sermo de tradicōe astrologorū quo ad cele
stes adōnes in corpus humanū scōm vale
tatem signorū ⁊ planetarū et aspectuum ut
q̄ saturnus inducit ad tristitiā. **J**upiter
ad letitiā. **M**ars ad iram. **S**ol ad audaciā
Venus ad cupiscentiā. ⁊ ita de reliquis
unde venit distinctio illa. q̄ planetarū ali⁹
est beniuolus. ali⁹ maliuolus. quāuis hoc
nō sit accipiendū de malitiā que sit innata
planetis. **I**nducit enī quātū de se est ad bo
nū sed in hoib⁹ abusus est. qui bone natūe
indīnacōes deducunt in malum. **P**otuerat
etiā remeōrai quo pacto celestes influus
varias impmūt ⁊ miras tam in lapidibus
q̄ in herbis et metallis pprietates. sicut in
magnete pspicue cernim⁹. Sicut p̄terea di
cūt rez hmoi curiosi. q̄ lapis talis portat⁹
vel ispcūs! dat audaciā. ali⁹ leticiā. ali⁹
amorē. **H**ec autem oīa q̄tū habēt veritatis
nihil aliud pbat q̄ nrām cōsideracōez. qm̄
accepōes hmoi fiūt nō imediate i spm̄ rō
nalē s̄ i corp⁹ ad cui⁹ alreacōez hāc vl̄ illā

non parū inclinatur spūs ad hūc affectum
spūalē vel ad illū in se pducēdū quēadmo
dū meōrat helise? enotasse saltū dū pphie
spm in se vellet excitari. **R**d autē demones
dicuntur p aliquas hmōi virtutes allci. vel
cici. vel spelli alteri? est speculacōis. Vocāt
autēz aliq vtutes hmōi. virtutes occultas
sicut auicēna. **A**lij. virtutes a tota spē vel q
insecunt formā specificā rei. sicut naturā spe
cifica caliditatis est calefacere. **I**ta natura
specifica magnetis est sic mouē ferr. **N**atu
ra specifica strucomis digerē ferr. **E**t ita de
reliqs effectibz quos nō dicūt fieri ex cur
su l actione qlicatū pmarū ul ex combinacōe
earz seu cōfiguracōe quēadmod fuit intēcio
quorūdā ad hec pncipia generalia qlescū
q effect? inferiores reducē q ul nō pnt ul
difficilime pnt i assignacōne tot varietatū
in effectibz semet euoluē. **I**nuenim? ptea
quosdā phoz opinatos eē sicut ex articul
pifien cōdenatis palā elicit q celestes intel
ligēcie q aiant celū scdm eos talit agebāt
in spm qlicet celū agit in corp? ita ut spūs
se habet? solū passiue ad oēm sciāz cōgnicō
nē ul affectioēm. **E**t nūl agebat s agebatur
tanq s obiectū lucidū agat ymaginē sui i
speculū obiectū l tanq pictor aut scriptor

se agat in tabulā put etiā boetius in suo de
solacōe metro cōmeōrat. **D**ixerūt rursus
aliqui q̄ hec actio intelligēciā fit libere in
spitū nūc ad hoc cognoscendū nūc ad illud
Alij natuāli necessitate id fieri ostendebant
Ponebant tñ q̄ dispositō spūs put abstra
hitur magis aut min⁹ a carnalib⁹ vincul
a carcē ceco corpis inuat plurimū vel impe
dit radiosos hōs influxus **S**ic saluāt magi
cam naturalem. sic ppheticā illuācōez a ita
de plurimis. **S**ic ymaginati sūt. auicēna. al
gazel. alkīnd⁹. et nōnulli doctoz xpianoz
ponētes illustrari q̄ quauēfū et hoc posuēt
aliqui fieri per liberam ouersionem spītus
scdm duplicem fatē suam nunc ad supioā
nunc ad inferiora. **A**ristotiles vero nullam
posuit nisi ab infirmis fieri cognitionem vl
affectionem originat⁹ a immediate quem
insecuti sunt omnes doctores catholici dum
locūtur de statu natūe destitute nec eleuate
per raptus aut illustrationes imraculosas
sicut dicit petrus q̄ non huāna voluntate
allata est aliquādo pphetia raptus autem
extasis apud deuotos tunc ideo dicitur fiel
dum illustratur spītus immediate de surfū
quia preter naturalem cursum vire presen
tis hoc euēit.

Consideracō decima octaua de passioni
bus causatis ab innata cōplexione et
earum origine.

Diffusiones spūales iuuantur pluri
mum ul' impediūtur ab innata cō
plexione corporali. **A**uctorizauit
plato q' aie insecuntur corpa non
quidē naturali nēcitate s' ad spm libeꝝ fiat
asped' s' quadā indinacōe put corp' ipsū
subministrat aie tanq' instrumētū. **C**ōstat
enī q' ad instrumētōrū varietatē cōfurgit
in opacōib' facilitas maior vel difficultas
videm' itaq' circa mechaicas artes q' fab
aliter opatur cū instrumento q'drato. alie
cū acuto. aliter cū ceteri. Sic et scriptor vel
pictor. Sic erit suo modo de vaia cōplexiōe
mēbrorū a de hijs q' mēbris ipf' s'bseruiūt
vt sūt spūs corporei. tā radicales q' fluētes
vt est preteica sanguis qui est cois matēia
tā mēbroꝝ q' hmōi spiritaliū. **C**irca qd' opor
tet attendere inꝝ tradicōnem medicorū. q'
sanguis s'bilis a clare' in substātia. **T**pat'
vero i qualitatib' disposit ad gaudiū mai'
vel min' scdm qūtitatem tal' sanguis. qui
gñat spūs splēdidos aut rpatos. Sāguis
aūt clatus a s'bilis et calidus a dñio q'lis
est sanguis corpōꝝ in quibus calor rubens

dñatur disponit ad velocissimam iram. cū sit
velocis inflāmacōis et mot⁹. sed ira hec mo
dicū est durabil. cū omne subtilē et tenue
faciliē resoluat. **S**i vero sanguis fuit subtil
et clarus s; frigid⁹ qualis est in corporibus i
quib; aquositas naturalis fleumatis dñat
idiāt ad tiōrē et pusillāimitatē q̄ a q̄busd'
vocatē cordis debilitas. **E**t hoc est q̄ spirit⁹
a tali sanguine gñatus est modicus. frigid⁹
tate impediēte suā gñacōē. **E**t etiā grauis
et paup inflāmabilis ppter frigiditatem et
huiditatē. **I**deo supest ut sit inept⁹ calefa
cere cor et ab exteriori moueri. ppterea neq;
ad iram neq; ad gaudiū neq; ad audaciā
pōt inclināē. **S**anguis aut grossus et calid⁹
si fuit niger aut tēbrosus et ineqlis grossi
ei qui turbid⁹ appellat. qualis est sanguis
corporū in quib; calor appinquās fini adus
tionis dñatur. disponit ad tristitiā ppter
tenebrositatē spiritūū. et ad irā ppter calidi
tatē ipōr. dispoit insup ad pñatiā vel fixā
iram propt̄ eorū spissitudinē vel grossitiem
delet̄ enī tarte nis forma eis impressa et a
corpore dissoluūtur. **S**i vero sanguis fuerit
grossus et calidus non tamen turbid⁹ q̄
lis inuenitur in corporibus habentibus cor
tpatum et epar nōbiliter calidū atq; siccū

sed longe apli⁹ siccu⁹. a vtētibz diēta me
diocri l' in corporibz tpatis quoz sanguis
forti exātio calefact⁹ et inspissat⁹ nondum
cepit aduri a demgri nōdū dispoit ad tristi
ciā s; ad ostantē audaciā quā quidā vocāt
fortitudinē cordis. disponit quoz ad medio
cre irā q; leticia frāgit eā cū ad leticiā sint
magis pmi q; ad tristiciā. S; si ex vehemen
tissimis causis ira fortis exāteē in talibus
tarde sedat⁹ ppter grossitiē seu spissitudinē
p d cōz. Sanguis aut grossus et frigid⁹ nō
tamē turbid⁹ q̄lis est i corporibz cor tpatū
et epar fidū et frigidius tpatō sed magis
siccu⁹ q; frigidū et vtētibz diēta generatā
de se mediocris sanguis. reddit hōiez medio
cre in oibus accidētibz aimi ut non magis
fit pñ ad hoc q; ad illud. Sed intm differt
ab hīs quoz sanguis est tpatus quomā
ex disposiciōe sui sanguis est solid⁹ siue cō
stas in inchoatis ppter grossitiem spiritū
fuoz. Si vero sanguis sit grossus a frigid⁹
et turbidus sicut in habētibz epar eq̄liter
frigidū et siccu⁹ tpatō vel ampli⁹ frigidum
et vtētibz. hīs q; gnāt hmōi sanguēz dis
ponit ad celere a pmanētem tristiciā a ad
lentā vel tardā irā. S; si exāteē ira ex forti
causa nimū pseuerat. a inclinat ad odiū

Et rācorē. Fortitudo tñ ier istoz mīor est q̄ i
hñtibz grossum a turbidū atz calidū san
guīez. Sed maior q̄ in hñtibz ipz s̄bile p̄p̄t
qđ odiū nālīf inueteāt in istis. Ecce q̄ scđz
ista a similia sumūt medici s̄ḡ oplexonū. a
at̄buūt alias cōdicōes s̄āgneis alias cole
ricis. alias flegmaticis. alias melancolicis.
Cōsideracō dēcianona i qua oñdiē p̄erē
plū grossum passioēs aliq̄s spūales dis
positiōe cāri ex actōe p̄ay q̄litatū

Passioēs spūales solēt imutai media
te tñ a dispositiōe p̄ actōez p̄ay q̄lita
tū. S̄b̄leq̄e hec cōsideracō ad dēdācōez
p̄cedētis. Nā varia dispositiō s̄āguis atz spi
rituū cāc p̄ncipalit a mlt̄plicā actōe q̄litatū
p̄may. Sumam⁹ autē p̄ maūducatōē dēda
tatiā p̄dictoz exēplū qđ in ebr̄is quotidie
aspiciam⁹. Constat enī aliquos p̄usq̄ vīno
se repleuerint t̄patos eē a sedatos i passio
nib⁹ suis a affectiōibz q̄ post vinū habū
dāte: sūptū trahunt. hñ ad irā vehemētē
hñ ad tristitiā melācolicā. hñ ad letitiā ef
fusā. hñ ad sp̄ hñ ad tiōrē. hñ ad audaciā
hñ ad odiū a indigēcōez. hñ ad benignitātē a
amicitiā. Cur autē sit hec tāta vaietas nimiz
q̄ variat acēntal dispositiō s̄āguis et buō
rū atz spiritū ex actione vīni a q̄litatū suay

¶ Quocirca facile est ppendē qntū opet hec
vel illa cplexio fixa quodā mō a pmanens
fi in accidētali a tñseūte dispoſicōe corporis
dissimil tanq̃ subita a potēs opacō sble q̃c
adeo quidē ut si videis ebrīū p̃us sobū fere
dicē possis h̃ utiq; nō est ille. **¶** Deniq; qntū
p̃hit in moāli negotiō agnosce taliū passio
nū tales origines tā apud se q̃ apud alios
vel corrigēdos vel docēdos non operosū est
adūtere. cū nō eadē videāt ebrījs a sobrijs
scdm phm. alitq; p̃inde sint ad deuotionē
a vtutē inducēdi sic vel sic affectati. **¶** Quod
utiq; vidit sapiens mulier abigail q̃ naba
nō nisi post vinū digestū cmonuit. Hoc in
sup lucidissime tradidit. optimus moralis
artifer gregori⁹ in suo pastoralī.

¶ Cōsideratio vicēsiā de passioib; ab yma
ginatione causatis a eaz effectib;.

Passioēs oēs p ymaginātiā; vtu
tē. solite sūt vel intēdi nōbilit̃ vel
minuī. Et hic inserem⁹ de c̃liquis
origimb; ipaz passionum. Itaq;
quantā vim hab; ṽtus ymagiātiā tradūt
phantes a medici p̃ experientiē librū edocē
dicūt enī ipsā habere virtutē regitiām et
immutatiām toti⁹ corporis. **¶** Ut facilius
innotescat supponam⁹ p̃mo cū pho q̃ spēs

seu forma rei & ei⁹ fantasma seu ymago h⁹
vim alterand⁹ pportōbiliter sic habet res
cui⁹ est ymago. quēadmod⁹ spēs ignis ha
bet vim calefaciēdi. spēs nūis infrigidādī
Non tñ in equali gradu ad rem ipam sup
ponam⁹ pretēa. q⁹ spūs aialis delatiu⁹ est
formaz seu spētū. sicut aer recipit spēs colo
ris vel alioz sēibiliū. **E**t hec spēs licet non
sint sensibiles impressiōes in corpib⁹ dispo
sitis sicut spēs coloris causant ymaginē in
speculo. sic ymaginacō turpis figurē recipit
in spiritibus & facit & deferē in. & cōso semie
tpe talis ymaginacōis spēs ethiopis assi
milacōez inducit ad ethiopē. **H**ec autē dela
tio forme yginarie pōt fieri dupliciter vno
mō q⁹ ipamet forma moueat⁹ & defeātur ad
motū sui subiecti. sicut si sal liqfiat in aqua
defertur & expandit⁹ p aquā. **A**lio mō fit hec
diffusio per radicacōez ipsi⁹ forme ymagia
te q⁹ habet vim suū ipsi⁹ diffusiūā et cātionē
aliaz spētū ex seipsa sicut lux causat lumī
q⁹ causatū potest pducere & aliud lumen
Supponamus insuper q⁹ delacō taliū forma
rum per spiritus potest prouenire vsq⁹ ad
sensus exteriores. quo casu fiet in sensibus
exteriorib⁹ talis sensatio suo modo qualis
fieret si ab extrinsecis obiectis moueretur

Hanc causam reddūt aliqui cur dormiētes
excēt opa qñq; vigilātū. **C**ur etiā maniaci
a aliq melācolici credūt ea videre vel sentē
extñsecus que nō nisi intrisecus certū ē fieri
Hinc euenit ut dū hō ē in tenebris a timet
putat se qñq; vidē ymagines terribiles vel
audiē sonos horēdos. quēadmodū melā
colici etiā i pleno die et locis lucidis patiū
tur talia ppter tenebrositatē spiritū quos
horret quodā mō ipsa aia vel v̄tus ymagi
natiua. **E**t hic sēp tristes incedūt q; causa;
tristitiē sue secū ferūt. **H**ec est racō cur aliq
timēt nō timēda. cur insuspiciōes miābiles
et falsissimas cadūt. ita ut credāt se aliquñ
qñ ad mortē ut incarcerationē l̄ spoliatiōē;
a inde fugiūt nemine psequēte trepidātes
tīmōē vbi nō ē timor. **C**ognoui talem tpe
meo qui ingeniosissim⁹ erat a perit⁹ valde
in medicā quī tandē fugit in neōra occulta
nec vltra cōparuit. **S**ic aliq; estimabat se
gallū a more galli cantabat. **A**li⁹ murilegū
a s̄ lectis mures q̄iebat. ali⁹ ymaginās se
h̄rē cornua in frōte verecūdabatur quocū
enscūq; videbat se inspicī a frōtē tegebat
Ali⁹ ymaginās se nōrī de infectiōe lepre l̄
de morbo caduco oēs hoim fugiebat a trepi
dabat aspect⁹ a sermoēs. ali⁹ ymaginās se

habere pedes ferreos calcabat validissime
sup terrā. Ali⁹ ambulaē nō audebat fanta
sians pedes suos esse vitreos. Sic saluāt ex
positores aliq̃ qmō. nabugodonosor come
debat fenū sicut bos ⁊ cū fēis hitabat q̃ scz
louē se eē fantasiabat. Sic asserūt medici
q̃ ymaginacō facit casum. ⁊ mortē inducūt
Et hāc virtutē vsq; ad hoc eleuare voluerūt
aliqui ut p illā miābiles impressiōēs fierēt
in elementis ⁊ in rebus extrinsecis ut q̃ ad
yginacōez aliqui sicut ēfert auicēna cadat
camelus. Talia sūt inūerabilia nā infinite
sūt spēs hmōi fāntasiarū ⁊ melācoliaz. sed;
tradiciōem medicorū. quos oratius furores
appellat vel insamias. deducens in hoc oēs
homines in aliquo stultos esse. Mille puel
larum inquit puēorum mille furores. Et in
ecclīastico dicitur. Stultorum infinitus est
numer⁹. Hec autē consideratio docet q̃ salu
terimū est assuefieri ut anim⁹ noster a fan
tasmatibus quantum possibile est fieri. se
denudet et auertat in exercitacione sua.
⁊ s qualiter fieri habeat tetigimus alibi in
tractatulo de practica theologie mystice
consideratione vlīma. Rursus apparet q̃
periculosum sit homini dimittere se nimis
labi ⁊ p̃fundari in ymagines vl fantasias

præsertim viciosas et circa pitura sæpè labē
tia ut sūt bñficia. hōres dñitie. **N**ā cū gñet
hūius ex a dñibz frequentatis et habit⁹ cau
sentur. Natuāliter fit ut pondere sue india
cōis sic immutēt ymaginātiā virtutē et ex
osequēti totū hōiē q̄ nēcitate qdā trahit
homo velut brutū ut quēadmodū fit in illis
quos phus bestiales appellat. **S**ic vtiq; ve
rū est q̄ ois ymaginacō pfūdāta habz suā
insaniā vel ebrietatē et qñ demoniā passi
onē sicut dicit origenes. **L**edit q̄ nobiliter
seu pueritē totalit̄ iudiciū rōnis ut patz in
philopap̄is. palter in ambiciōs. in avaris
in iuidis. in impatiētibz. **I**n quibz verificat̄
illud puerbiū. **F**uroz sit lefus sepius patiā
ita demū puenit ut dimisso vocatiuo cau
quo venire et introire in domū dñi nēcē ē. q̄
nemo sibi assumit hūc honore s̄ qui vocat̄
a deo tāq̄ aaron. alij p noiatuū casū. alij p
genitū. alij p accusatū. alij p ablatū et pa
ti passionibus querāt ascēdē. **A**ddam⁹ ad
hec cursū mulaformē flexū et reflexū quē
hñt in potētijs cōgnitis ip̄e ymagiēs l̄ fāta
mata v̄l spēs adiuvē et cū hñtibus et passio
nibz inde sequētibz in potētijs affectis. **I**ta
ut non sit dubiū qñ mirabilior valetas inde
refulcet q̄ sufficiēz causare simplex aliqua

ymago talis vel talis vel fantasma vel pas
sio sequens. **R**ed si fuit occurfus ordinatus ut
in virtuosus nemo dubitauit quoniam oriat inde
suauissima et mirabilis armonia veluti cytha
redorum multorum cytharistarum in cytharis
suis. quam ipsa in habitat sapientia delectatur
audire. **A**lioquin resultat horrenda prorsus et
amarissima tumultuatio tanquam mais refran
gentis in se et ad cautes fluctus suos puto
non ob aliud dixisse prophetam. **C**or impij tanquam
mare feruens. Denique sicut diximus de ymagi
naria virtute. Ita proportionabilis suo modo tradu
cere possumus ad potentias superiores non organi
zatas que sunt ratio et spiritus. quousque ad actus
istarum potentiarum non sequatur de per se corporis
immutatio quemadmodum virtus ymaginaria
mutat illud. **S**it tamen ut actuata vehementer
ipsa ratio rapiat ad se quodammodo potentiam yma
ginariam et ab actu suo suspendat eam. **S**icut ipse
spiritus similiter actuatus rapit ad se rationem et
ymaginationem ut nesciat quod homini est an in
corpe vel extra corpus ea que videt intelligat
Rursum sit aliquando redundantia superiorum harum
potentiarum in inferiores quemadmodum beatitudo
anime redundat in corpus et dotabit illud
Consideratio viceversa prima de canticis psal
terio cithara spirituali et mystica et de corde eius

Passioēs splicēs spūales rōnales
a aiales reddūt in virtuosīs psal
teriū decacordū cū cāfīco in cithā
Spūs enī si quadā appropācōne
loq̄mūt psallit. racō cātāt. sensus cythari
zat. videam⁹ in primis de psalteilō mīstico
qđ ad exēplar cordis. sicut a cytharā ars
īpā fabricauit. Poīem⁹ ḡ corpus seu lignū
nūī psalterij vim affectiua supiorē in q̄ tot
corde sonabiles extēse sūt. quot sunt veita
tis assertiones. ut qđ deus pī nū est. qđ deus
in celis est qđ dē iust⁹ iudex ē a ita de reliq̄s
qđ digito aliq̄ studiose meditacōis s̄ ne
qđ nimis spūs habz plecty discretōis quo
tēdit a remittit cordas sērentiose veritatis
Rursus corde tales debito modē amīe tēse a
pauise ēddūt sonos vaīos scđm uarietate
passionum. Ita ut amor q̄ est gñal a radi
calis passio. stabiliat p̄ tenore. Porro decē
reliq̄ passioēs efficiunt decē sonos alios pñ
cipales. De sonis enī lateālibz a appēdicis
nō est numer⁹. sicut nec de hmōi passioibz
Cōstītuam⁹ si placz p̄ maūductiōe exēpla
ri psalteriū aliqđ decē cordaz a decē oīomīs
dñice sentencijs sicut ex decē preceptis iūī
p̄gīnacōne augustinī vel ex alijs scripture
locis fabulari potueāt. Primā cordā suim⁹

ex hoc noie pater. Et hec appellatur p̄nalis
adoptio. sc̄daz i hoc noie noster. q̄ appellat̄
f̄nalis associatio. h̄emus tertiā cū dic̄t. in
cel. hec est dei exaltatio. **D**abem⁹ alias sep
tem. iux̄ septē peticōes. q̄ sūt. Simi nominis
s̄ificatio. **S**anctificet nomē tuū. dei dñatio
Adueniat regnū tuū. volūtati dñe a buā
ne vñtio. fiat volūtas. t. sicut in. c. a i terra
pp̄ia defectio. panē nēm co. da. no. ho. debi
toꝝ multiplicacō. dimitte. no. de. n. **T**epta
tionū inuasio. Et ne nos indu. int̄p. **M**ali
c̄m notatio. **S**ed libera nos a malo. p̄ute
cordā p̄mā digito studiose a attente medi
tacōis. illa reddet sonitū amoris dei. p̄ute
cordā secundā illa reddet sonū amoris p̄ri.
p̄ute cordā tertiā illa reddet cōstātā auda
t̄is. p̄ute cordā quartā illa reddet sonū zeli
et ire in p̄phanātes dei nomē. p̄ute cordā
q̄ntā illa reddet sonū sc̄e sp̄i. **P**orro corda
septa dū tāgūt sonat delectacōez atq; letit̄ā
Corda septia desiderii a p̄secucōnē. **O**ctaua
dolorē et odiū. **N**ona fugā a horrore. **D**ecia
fiorē a de suis virib; fidētib; despectōez. **P**o
tuerat hoc latiori sermone deduci oñdendo
q̄ etiā corda p̄ria q̄ est p̄nal̄ adoptio si tā
gat sapiēt̄ digito sc̄e meditacōis apte red
dit sonū quēlib; v̄tuose a sp̄ual̄ affectiois

Sic rursus in alia quolibet quibus non est facilitas
te repies ut fit sonus tuus multiplicatus super
numeros. **E**x quo resonantia fit quia cadunt et credunt
maligni spiritus vitiorum tanquam cytharizante da
uid definebat neque spiritus exagitant saul. **I**ta
ut quilibet decem sonorum principalium possit aptari
una ex transgressionibus decem preceptorum. **A**d damus
ad hoc quod dum meditatio nostra fertur super homini
cordas sententiose veritatis. et ad reddendum so
noritatem religiose affectionis seu passionis fit
hoc aliquando per rationes sumptas ex eternis et ex premissis
sapientie principibus. **E**t tunc redditur sonus in psal
terio tanquam de supernis. **F**it hoc aliquando per rationes
sumptas ex affectibus et sensualibus experientibus et
ita resultat sonus in cythara tanquam ex infimis.
Fit hoc aliquando per rationes sumptas ex deductione
conclusionum per principia prima et per rationes dinaciones
ab effectibus ad causas suas sumptas. **E**t ita
redditur cantum iocundum velut in gutture et fau
cibus rationis. **S**ic psallimus spiritui et mente caritatem
in cordibus nostris cantica domini. **S**ic cytharizamus
mortificationis quodammodo et per disciplinam defic
catis. **A**lioquin non esset psalterium iocundum cum cy
thara. **S**ic optabat psallere canem et cythariza
re qui dicebat. **E**xurge psalterium et cythara
Exurge a diluculo. **S**i quid precor est exurgere
diluculo. **P**uto quod est ad primos gradus contemplationis.

radios splendētes p aīe regionem p̄tinus
erūpe a velut ex sentētia dicē. Bonum est
ofitci dño a psal. noi tuo altissime misticis
modis didis. Ad anūtiandū mane p̄spita
fis mām tuā Et v̄itatē tuā p noctē aduc̄si
tatis. In de caxordo psal. cū cātico i cythara

Cōsideracō vicihāscda quō ser. passiōl
lit v̄itē a quō n̄ a quō discrecō qūz pmit
tit passioēs tam vicōsas q̄ laudabiles

Passiōles s̄moēs assumi p̄nt ut idu
cāt hoies ad virtutē. v̄itate tñ a dis
crecōe sēp obsuata. Laudat aristo
teles in rethoricis illa iudicia ap̄d que phi
benē dicā sermones passiōles a vbi v̄itas
nuda p̄poni iubet. R̄cē id quidē. si nulla ex
pte iudex querētur aliūde diuerti a tramite
recto iustitiē. quēadmodū si nullos vnq̄ fie
ri cōtinger; palogismos. ars de sophisticis a
elēchis frustra eēt. S; cū p̄suasioēs passiō
les quotidie fieri cernam; adūsus v̄itatē tā
p nosipōs i quib; hitant hmōi passioēs ex
corruptela p̄ccī. q̄ p alios. Quis p̄hibueit
ficut arguit aug; q̄rto de doc̄ xp̄iani. q̄s iq̄
p̄hibueit eloquētiā seu p̄suasioē; ēthoicā
idūcā licē p defensioē v̄itatis a p sua i cordi
b; hūais plātacōe ut libet et obediet audi
at v̄itas adūsus palliatā a fucatā v̄itatē

Addim⁹ in cōsideracōe q^d veltas tamē a dis-
cretio semp obseruet. **V**ale enī p veltatē
certaret falsitas. **E**nī nō fiūt mala ut bona
euemāt. Siliē nec asserēda falsa fiūt ut veri-
tas cōfirmet. **P**roinde si monē q^d fieris aliq^d
p sermoēs passiōes nō obfūata discretiōe
Nihiloi⁹ magis effeceris q^d si equū velocē
stimulares ad currēdū. **S**icut enī discretio
sine affectōe passiōli iac^d sic affectō sine dis-
cretiōe p^recipitat. **Q**ua i re placeat attēdere
q^ds idustrias obseruat discretiō discretiō p-
mittit passiōēs aliq^ds vicōsas succrescē dū
virtutib⁹ curā impendit. **D**oet quippe eam
euāgelica pabola d^r nō extirpādis p oi tpe
zizani⁹s ne sil^r eradiceat^r a tritici. **R**aro enī
vel nūq^d germiat tritici in nob⁹ v^rtutis sine
zizani⁹s a paleis alicui⁹ vanitatis p^rsertim
cū p^rmū necē sit eē illud q^d aiāle est scōm
aplūm. **D**einde illud q^d spūale. **V**iderint g^o
q^d in discrete se habeāt eruditōēs pueror⁹ l^r
alior⁹ aiāliū hoīm qui paz dēnt in morib⁹
a pueris si protin⁹ eos q^d fierit eruere ab oi
passiōe viciōsa eos velut ad spūalē sene-
cturē sbito puehere cōtēderint. **S**i demū sine
ordie et tpe zel⁹ eor⁹ nō scō; sciam in placa-
bili feroē pmo furoē passiōez oēz pseq^d mo-
liaē. **A**mpli⁹ vero pmittit discretiō passiōes

aliquas germinare vel crescere. non quia
placeāt aut pulchre sint. sed ne deteriores
inualeſcāt paſſiones. ſicut retunditur cla
u⁹ clauo. Et dolor eſt medicina doloris. Sic
enim reſpectus huāne laudis vel timor in
famie vincit aliqui turpiores adulteriorum
et ſtupriorum et rapinarū aut aliorū. Hmōi
flagitiorum opacōnes Sic tolerabilius eſt
permittere diuiſionem odioſam fieri inter
quaſcūq; perſonas q̄ impudico ſe amore cō
maculent. Sic ad felicē reipublice miniſtra
tionem indicūtur ipſi principes aliqui p fa
me repromiſſionem. Sic ad litteras agnos
cēdas prodeſt pueris emulacō quedā licet
vicioſa ut ſocios erupent. Rurſus diſcretō
ſicut pmitat paſſiones aliq̄s vitupabiles.
ſic aliq̄s laudabiles pſertim feruēdas a ſb
limes qū ceſſat inducē ſi in deteriore exitū
eas verſum itē agnouerit ut puta ſi parere
ſibi. ſi frenum ſuum pati poſtea recuſarēt
Non enim preſentia tantūmodo ſpectare ſa
tis habet diſcretō ſed rerū exitus pruden
ter ipſa meſſitur. Nihil quidem ſublimius
ſed nihil periculoſius et tempraōibz ma
gis expoſitum q̄ ambulare per viam aſſe
ctiōis amoroſe dū vehementiā in ſe habz
ſic amor uti. 3. d. t. vehemētiſſiā eſt paſſionū

Postremo placet ipsi discreti sobria mēs
et modesta si tñ sollicita est ābulaē cum de
o suo p viā mādatorū suorū et hęc via regia
a pñibz trita. tanq̃ si iumentū sit apud deū
tanq̃ preterea sit afina quā agit at ihūs i
ihelm pl⁹ inq̃ placet tal qdā rudis mens
et arida terra sine aqua. q̃ si reiecto freno
discretōnis q̃reret ductu ppoz affectuū in
miābilibz supra se p prupta mōtiū stēpla
cōmis p alta et sublimis sapiētie p desideria
flāmātia. quibz accēdit. felicit quidē si dis
cretōni sēp inheserit saluare se in monte et
illic despectis pñis iubilare deo i decordo
psalterio cū cāntico in cythara et cū ppheta
Abacuc dicere ex sētētia. **S**up excelsa mea
deducet me victor in psalmis canentem.

Explicit tractatus notabil de passioni
bus aie. Edit⁹ a mgro Jobāne Gerson
Cācellario parisiensi necnō professore
sacre theologie primio.

Incipit tractatulus bon? eiusdē
de modo viuendi omnium fidelium

Regula ¶ Ad nobiles p^{ma} regula.
p^{ma} q̄ spectat ad nobiles potētes
et scabimos. ne paupes videlicet p
potēciā suā opprīmat et a sūbditis su
is opprimi pmittat. Malos vsus i villis suis
destruat. Causas paupm viduar et orpha
norū libentē audiāt et cito iuste iudicet. Mu
neā p iudicō faciēdo et festinādo aut etardā
do nō accipiāt nil a sūbditis suis extorqant.

Regula ad milites t^{agie} ¶ Ad milites
luce t^{ercio} Reminē cruciatīs .i. i psoā
p potēciā indebite. Remini calūniā faciatis
in rebz quā p miliciā facē possētis. Et o^{stēti}
estote de stipēdijs v^{ris} et edditiōibz v^{ris} ml
tis t^{pi}bz accipiēdo vero ad defēdēdā patriā
Matth. xviij. Nō sine cā gladiū portat ac.

Regula simplicium quo ¶ Ad simplices
ad ecclīaz ut ieiunī ad missam veniant
In missa nō loquātur nec circūspiciāt. Añ
missaz orāe debet ut grāz dei ecipiāt In mis
sa memoriā passiōis xpī habeāt. añ euan
gelīū s^{an}cti iohis nō creāt. Sermoēs libentē
et diligēter audiāt. Et referre post missam
grās deo satagāt. ¶ Ad Epōs et p^{latos}.

Regula epōz a prelatoz satis patet ad
Thiō. 3. Oportet ep̄m sine crimine ēē si
cut dei dispensatorē. Et Math. 23. Qui maior
est v̄rm sit v̄lter mīnister. 1. Cor. vi. hōi
mur vos a c̄. Et aut officiū ep̄i malos corri
gē a arguē bonos a pusillāmes pacificare
Quia sic dñs petro i p̄soā cuiuslibz plati ait
Pasce oues meas Et Thess. v. fr̄es corripi
te inq̄etos a solami pusillāmes. De istis. i.
ad Thiō. 3. Predica v̄ba in ista oportuē ar
gue. obsecra i oī patientia a dōctria. Et gal
vi. Si p̄occupat⁹ fuit hō in aq̄uo delicto a c̄

Regula clericōz est h̄c. Ad clericos
dōctria; vitā scā; famā odolferā. Deb.
v. Sacerdotes h̄nt hostias pro delictis suis
offerre. Et aug⁹. i. ēglā sua. Sit vob cor vñū
a aīa vna in dño. p̄s. Sacerdotes tui iduāē
iustitia. Colocen. iiii. Induite vos sicut elc̄i
dei viscēa mīe a pietatis h̄ntes. **A**d eligi.

Regula eligiosoz est viuere in obediē
tia castitate a paupertate. Et debent de
uote orare et cōtēplari a carnē mortificare
p̄tra vitia a cōcupiscētiās. vñ Aug⁹. in ēgu
la mōchoz. In oib⁹ a sup oīa ametur a hō
nificetur deus. Et hugo de sancto victore
de claustro aīe Sūme religiois ēgula i hoc
depēdet ut prelātī custodiāt subditos suos

Subditi prelatiſ benignè obediā. deuoti
ſint ſenes **I**uuenes vero laborioſi. Sit honeſ-
tas in habitu. **M**ediocritas in victu. ſint in
clauſtro aſſidui ⁊ ad mirra rari. non ſint
ciuiles ſed clauſtrales. **S**int intēſi psalmis
nō cauſis. nō ſit rumor in clauſtro ſi dilcō
in capitulo. nō lites ſi oſeſſio i choro ſit ſac̃
ſimplicitas ⁊ circa altare euerēſie honeſtas

Regula diuitū ne aliqd **A**d diuites
iniuſte acquirāt. ne ppter diuitias ſuas
paupes vicinos ſuos deſpiciāt. paupes ſul-
tineāt **O**parijs ſuis bñ ⁊ cito pſoluāt adu-
latores nez adulaſces i meſa recipiāt. dilige-
ter ⁊ libeter ad concordia vicinorū ſuorū laborēt

Regula pauperū ut diu **A**d paupes
libz libenter ⁊ fideliter ſuiāt nec diuiti-
bus ppter diuitias ſuas inuideāt nec ppter
paupertatē adulacone vel detractiōne peccēt
nec impatiēter ſi gratanter paupertatē ſuſti-
neāt nec iniuſte ditari cupiant. nec eccliam
ppter diuitias vitent. **N**ihil furti a familia
ſuorū vicinorū nec ab alijs retineāt.

Regula virginū. **N**ō ſint **A**d virgiēs
loqtes ſi ſimplices corde et habitu ad
virginitatē mēis xpi cogitēt ⁊ eā diligent
Choreas vitēt. **I**nſ iuuenes nō ſedeāt. nec
ſe ab eis palpal pmittāt. non amēt aliquē

illicito amore. Adulatores neq; adulatres
recipiant nec audiāt. orōnes libēter dicāt
Sordida verba et inhonesta fugiāt ¶ Ad

Regula viduarū ē ut cōtinētā ¶ Viduas
diligāt et in vestibulo hūiliter se hēāt et oīo
nibus libēt iustitā. hōies suspēctos ī hospiciō suo
nō cōcipiāt d' cōsilio pborū se gubnēt et viuēt
Sādā ānā et elizabeth viduas cogitēt fami
liā castā hēant. paz p vicos currant ¶ Ad

Regula nuptiarū est ¶ Chio. ¶ Nuptas
hōrare supioēs. diligēt māitū regē fai
liā diligēt gubnaē domū et seipā; honestā
et irēphēsilē oñdere siue exhibē ¶ Ad

Regula mulierū est q nō se ¶ mulieres
indecēt ornatas oñdant. aures. collū
guttur et caput tegant. hūiliter in ecclia et
vbiq; se habeāt. nec alias muliēs per sup
biam suā iuuēt ¶ Ad maritos et vxoēs

Regula viroz ad uxores et ecōuerso po
mē Eph. vi. viri diligite vxoēs vras si
cut et xps dilexit ecclia; suā. vxo; autē tiēat
vix suū. ij. Cor. 3. viri cōhitātes scdm osclia;
quasi infirmiori ¶ Parentū ad filios

Regula pntū ad filios Eph. vi. vos pēs
nolite puōre ad iracūdiā filios vros
sed educate eos ī disciplina et correctio
ne dei. Cor. xij. ¶ Non debent filij parentibus

thesaurizare sed penses thesaurizare filijs

Regula filiorum ad **I**filiorum ad penses
penses est q parētes honorēt a eis in
bonis obediāt. nec eis sua furent ante eos
nō respōdeāt. a maledictioib⁹ oīno se caue
ant. Cū pensibus aliqñ ad eccliam vadant
libent i negocijs pensū suoz fidelit laborēt

Regula dñoz ad **D**ñoz ad seruos
suos. Eph. vi. vos dñi. eadē facite ill
ēmittētes minas a soluite dño qđ iustum
est et equū seruīs pstate. Sciētes q a vos
dñm in celis hētis. Eccl. vii. Ne lecdas seruū
tuū in veritate opantē seru⁹ sēsatus sit tibi
dilectus qñ aia tua. nō defraudes eū libertate
neq inopē delinqs illū **S**eruoꝝ ad dños

Regula seruoꝝ ad dños. Colocen. tñio.
Seruū obedite dñis carnalibus nō ad
oculū seruīētes quasi hoibus placētes. sed
in simplicitate cordis timētes deū. Sciētes
q a dño accipietis retribucōez hereditatis
pma pet. scđ. Serui subditi estote in omni
tñore dñis vris nō tm bonis **A**d familiā

Regula ad familiā. Ne fraudē dñis suis
in seruiendo negligēdo faciant. fideles
sint in rebus suis custodiēdis nihil ab eis
auferāt occulte nec alios facere permittāt
nūtiū malum nō faciāt vxori l filijs dñi sui

de male rñtendo caueant. Malos rumores
fugiant vnde in domo malū oriri possit seu
discordia etiam reportatē vitent. Nisi cir-
reuertantur. Mercedem suam in superbia
vestium non expendant. Ita viuant in hu-
militate ut labor eorū sit eis in remissione;
peccatoꝝ suorum. ¶ Ad mercatores

Regula mercatorum est. ut non die do-
minica mercentur nec periurent ab in-
iusto sibi caueant lucro nec ad diē redant
vel carius propter dilacōnem ut debitum
suum tempore promisso soluant. Nec scien-
tes mentiantur. Equam stateram habeant
eorū pondera et equam mensuram. ¶ Ad

Regula tabernatorum ¶ tabernatores
est. ne permittant ludere ad taxillos
in tabula sua neq; i taberna sua deum blas-
phemare non permittant nec meretrices re-
cipiant de nocte plenam mensuram dent
omnibus. vinum cū aqua ad vendendum
non misceant nec aliqua pocula vel fercula
aliquo modo ad vendendum defraudent.

Regula ad hospites est. ¶ Ad hospites
q̃ malos in hospitio suo nō pmittant
vel scienter recipiant nec hospitib⁹ suis fu-
rētur auenam vel fenum nec sustineant q̃
hospites scienter fornicentur i hospitio suo

Iustam bonam rōnabilem computacōem cū
hospitibus suis faciant. Ad Senes

Regula ad senes ē. In ecclia libēter ta
ceāt. Iuuenib⁹ bonū exēplum pbeāt
de maledicēdo siue malefaciēdo ipōs rephē
dant. Turpia verba ne habeāt nec laudēt
malitias coram iuuenibus. Mulierculas a
bono non retrahant. Nec iuuenes laudent
in supbijs suis. Ad omnes

Regula ad omnes ē. ut excoīcatos vi
tē. nō se iebrient. paupes p posse
suo sustineāt. Sacerdotes et religiosos et
ecclia⁹ vbiq; honorēt a deuote ab eis doctri
nam audiāt. festa bene custodiāt et missas
rite soluant. detractioēz caueant. ab
cōne. a blasphemia. a mendatio. a periurio
ab assiduo iuramento. a turpib⁹ verbis. a
mariē. a luxuriosis verbis se abstineant qz
circūstātes et audientes ab eis inflāmant
Precepta ecclie teneāt. Penitēcias sibi in
iūctas diligēt impleant. Alter alterum ad
bonum opus invitet a de malo rephendat
dent libenter elemosinas. quia sicut aqua
extinguit ignē. ita elemosina extinguit pccm
Missas. sermonēs a cōfessiones libēter colāt
et frequentent. Ablata cōstituant. quia nō
dimittūt pccm nisi restituant ablatū. ut dicūt

augustinus. In vespere et In fine vite comē
ta inferni et gaudia paradisi cogitent.

Regula oim pome. Math. xxviii. Bapti
zantes oēs gentes In noie p̄ris et filij
et spūs sc̄i. ut sc̄dm illud Iohis primo. oēs
credēnt per illū et pet. 3. In fide autē vnam
mes. In oīoe estote opaciētes fraternitatis
amatores misericordes modesti huiles nō
reddētes malum p malo ac Eccl̄astes vlti
mo. Deū time et mādata eius observa hoc
est omnis homo ac. Vnde ad Gal. vi. Qui
hanc regulā secuti fuerint Pax super illos
et misericordia. Amen

Expleiunt regule pulchre eiusdem de
modo viuendi omnium fidelium.

